

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/282/30/92

NASTROJE SPOŁECZNE W MAJU'92

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ'92

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

UWAGA: Przedruk materiałów CBOS w całości lub w części oraz wykorzystanie danych empirycznych jest dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

Wyniki majowego sondażu CBOS¹ wskazują na złe nastroje społeczne. W porównaniu z marcem br. nasiliły się krytyczne oceny dotyczące ogólnej sytuacji kraju, jak również pesymistyczne oczekiwania co do jej rozwoju. Wzrost ocen negatywnych dotyczy przede wszystkim sytuacji politycznej, natomiast opinie o materialnych warunkach życia ludzi, sytuacji gospodarczej i w zakładzie pracy są stabilne. Ocena i prognoza sytuacji życiowej respondentów i ich rodzin jest mniej krytyczna, jednak ponad połowa badanych stwierdza, że - w porównaniu z końcowym okresem rządów Rakowskiego (połowa 1989 r.) - im i ich rodzinom żyje się obecnie gorzej.

Ocena sytuacji w kraju

Większość badanych negatywnie ocenia sytuację w kraju, przy czym niemal 3/4 respondentów uważa, że zmierza ona w złym kierunku. Tylko co dziesiąty badany wyraża opinię przeciwną, a 15% nie ma zdania na ten temat. W porównaniu z marcem br. odsetek prognoz pesymistycznych zwiększył się o 10 punktów, natomiast optymistycznych zmalał o 5 punktów (tab. 1).

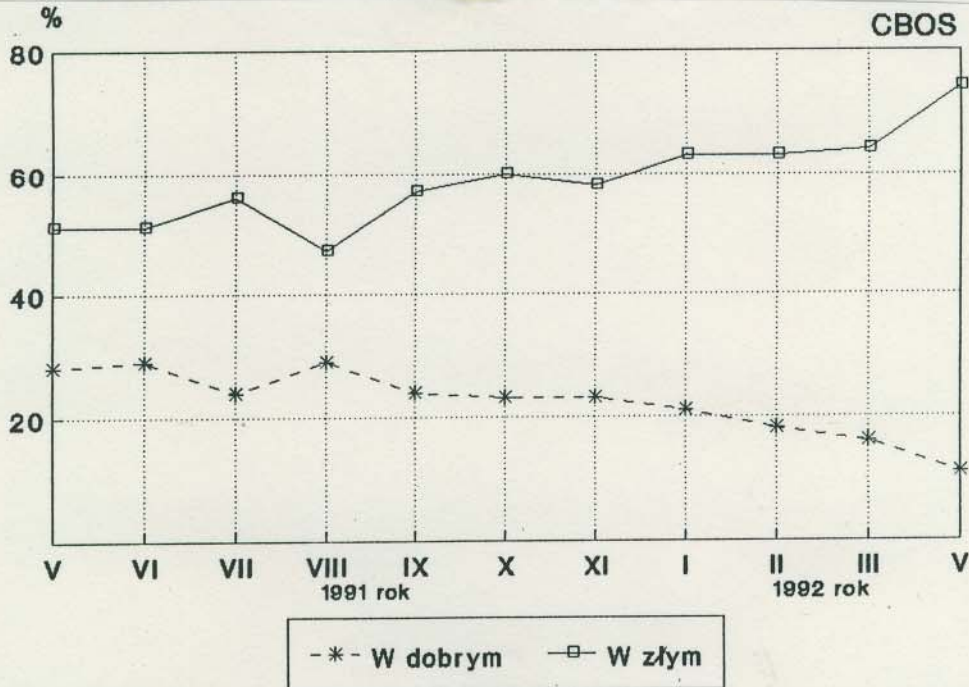
¹ Sondaż "Aktualne problemy i wydarzenia" (25) przeprowadzony w dniach 1-3 maja 1992 r. na 1191-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski.

Tabela 1

w procentach

Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju	Wskazania respondentów według terminów badań										
	'91							'92			
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	I	II	III	V
Dobry	28	29	24	29	24	23	23	21	18	16	11
Zły	51	51	56	47	57	60	58	63	63	64	74
Trudno powiedzieć	21	20	20	24	19	17	19	16	19	20	15

Rys. 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju idzie w dobrym czy też w złym kierunku?

Od maja ubiegłego roku utrzymuje się opinia, że sytuacja w kraju zmierza w złym kierunku. Należy jednak podkreślić, że od marca 1990 roku, tj. od czasu gdy CBOS po raz pierwszy badał tę kwestię, w omawianym badaniu zanotowano najwyższy wskaźnik ocen negatywnych.

Kierunek rozwoju sytuacji w kraju negatywnie oceniają najczęściej robotnicy niewykwalifikowani (89%), rolnicy (82%), bezrobotni (81%) oraz respondenci o najniższych dochodach (81%).

Optymistyczne prognozy występują częściej wśród badanych mających dobre warunki materialne (24%), respondentów o wysokich dochodach (21%), ankietowanych z wyższym wykształceniem (20%) oraz prywatnych przedsiębiorców (19%)².

Oczekiwania związane z rozwojem sytuacji w Polsce są coraz bardziej pesymistyczne. Połowa ankietowanych skłania się ku opinii, że "obecny okres to kolejny krok na drodze ku upadkowi Polski", a ponad 3/4 wyraża przekonanie, że "nikt obecnie nie panuje nad rozwojem sytuacji w kraju". W porównaniu z marcem br. mniej osób podziela optymistyczną opinię, że "obecny okres to wstęp do otrząśnięcia się Polski z trudności" (różnica o 9 punktów) i że "wszystkie ważne sprawy kraju są w dobrych rękach" (różnica o 5 punktów) - tabela 2.

Tabela 2

w procentach

Czy uważa Pan(i), że:	Wskazania respondentów według terminów badań		
	I'92	III'92	V'92
obecny okres to wstęp do otrząśnięcia się Polski z trudności czy też	48	39	30
obecny okres to ko- lejny krok na drodze ku upadkowi Polski	36	38	50
trudno powiedzieć	16	23	20
wszystkie ważne sprawy są w dobrych rękach czy też	12	10	5
nikt obecnie nie panuje nad rozwojem sytuacji w kraju	69	68	77
trudno powiedzieć	19	22	18

² Szczegółowe zróżnicowanie opinii badanych w zależności od ich cech socjodemograficznych zamieszczono w tabelach aneksu.

Pogląd, że "obecny okres to wstęp do otrząśnięcia się Polski z trudności" podzielają przede wszystkim uczniowie i studenci, prywatni przedsiębiorcy oraz respondenci mający dobre warunki materialne (odpowiednio 57%, 56% i 51%). Natomiast opinię, że "obecny okres to kolejny krok na drodze ku upadkowi Polski" najczęściej wyrażają robotnicy niewykwalifikowani (67%) i pracownicy fizyczno-umysłowi (65%).

Przy ocenie sytuacji w konkretnych dziedzinach życia także przeważały opinie negatywne. Najgorzej oceniano materialne warunki życia ludzi i sytuację gospodarczą kraju (odpowiednio 80% i 78%). Wskazania negatywne dominowały również w ocenie sytuacji politycznej i sytuacji w zakładzie pracy respondenta (odpowiednio 59% i 54% badanych uznało ją za złą). Ocen dobrych jest niewiele (2-3%). Tylko w odniesieniu do sytuacji w zakładzie pracy zanotowano 16% wskazań pozytywnych (tab. 3-6).

Tabela 3

w procentach

Ocena sytuacji politycznej kraju	Wskazania respondentów według terminów badań									
	'91							'92		
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	I	III	V
Dobra	23	21	15	31	23	22	13	9	7	3
Ani dobra, ani zła	34	31	33	35	32	32	29	40	31	27
Zła	31	33	40	20	36	35	47	38	48	59
Trudno powiedzieć	12	15	12	14	9	11	11	13	14	11

Tabela 4

w procentach

Ocena sytuacji gospodarczej kraju	Wskazania respondentów według terminów badań									
	'91							'92		
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	I	III	V
Dobra	8	11	6	10	8	10	6	3	2	2
Ani dobra, ani zła	14	19	19	23	18	14	17	17	18	16
Zła	70	64	72	64	71	72	74	76	75	78
Trudno powiedzieć	5	6	3	3	3	4	3	4	5	4

Tabela 5

w procentach

Ocena materialnych warunków życia ludzi	Wskazania respondentów według terminów badań									
	'91							'92		
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	I	III	V
Dobre	5	6	3	3	4	3	3	3	2	2
Ani dobre, ani złe	19	15	14	14	13	13	14	16	16	14
Złe	72	75	81	81	79	80	79	78	78	80
Trudno powiedzieć	4	4	2	2	4	4	4	3	4	4

Tabela 6

w procentach

Ocena sytuacji w zakładzie	Wskazania respondentów według terminów badań		
	I'92	III'92	V'92
Dobra	19	16	16
Ani dobra, ani zła	27	25	29
Zła	51	56	54
Trudno powiedzieć	3	3	1

Porównując dane z maja i marca br. można stwierdzić, że oceny sytuacji gospodarczej, materialnych warunków życia ludzi oraz sytuacji w zakładzie pracy respondenta są ustabilizowane. Pogorszyły się natomiast opinie o sytuacji politycznej kraju - o 11 punktów zwiększył się odsetek ocen negatywnych.

Sytuacja w zakładzie pracy jest stosunkowo najwyżej oceniana przez badanych. Odnotowujemy tu niewielki, ale znaczący odsetek ocen pozytywnych, jednak ponad połowa badanych (54%) uważa, że sytuacja jest zła.

Stanowiska badanych w kwestii słuszności strajku w obecnej sytuacji kraju są podzielone. W porównaniu z marcem br. (a także z czerwcem ubiegłego roku) nie zaobserwowano tu istotnych zmian³ (tab. 7).

Tabela 7

w procentach

Czy w obecnej sytuacji kraju strajki są słuszną czy niesłuszną drogą walki o poprawę warunków życia?	Wskazania respondentów według terminów badań:		
	VI'91	III'92	V'92
Słuszną	44	47	44
Niesłuszną	46	43	44
Trudno powiedzieć	10	10	11

Strajki są akceptowane najczęściej przez pracowników fizycznych i fizyczno-umysłowych, bezrobotnych oraz badanych o dochodach do 600 tys. zł na osobę (ponad połowa wskazań). Jednak ponad połowa respondentów mieszkających w dużych miastach

³ Patrz: "Opinia publiczna o strajkach w obecnej sytuacji kraju". Komunikat z badań CBOS, marzec 1992 r.

(liczących co najmniej 500 tys. ludności), badanych o wyższym statusie społecznym i materialnym uważa, że strajki nie są słuszną drogą walki o poprawę warunków życia w obecnej sytuacji kraju.

Ankietowanych zapytano także o sytuację życiową ich i ich rodzin. W porównaniu ze styczniem br. w ocenach tej sytuacji nastąpiły stosunkowo niewielkie zmiany (tab. 8). Odsetek ocen pozytywnych zmniejszył się o 5 punktów i o tyle samo zwiększył się negatywnych.

Tabela 8

w procentach

Ocena sytuacji życiowej	Wskazania respondentów według terminów badań	
	I'92	V'92
Dobra	15	10
Ani dobra, ani zła	52	51
Zła	33	38

Istnieje silny statystycznie związek pomiędzy oceną sytuacji życiowej respondenta i jego rodziny a oceną warunków materialnych gospodarstwa domowego (tab. 9).

Tabela 9

w procentach

Ocena sytuacji życiowej	Ogółem	Ocena warunków materialnych		
		dobrze	ani dobrze, ani zle	zle
Dobra	10	58	33	9
Ani dobra, ani zła	51	9	66	25
Zła	38	2	15	83
Ogółem	x	11	43	46

V Cramera=0,52780

Najczęściej respondenci oceniają swe warunki materialne jako złe lub średnie. Tylko 11% badanych określa je jako dobre. Porównując wyniki sondaży przeprowadzonych w ostatnim roku z wynikami badania majowego można stwierdzić niewielki spadek ocen negatywnych (tab. 10).

Utrzymuje się znaczna różnica w wielkości odsetków negatywnych ocen materialnych warunków życia ogółu (80%) i własnej rodziny (45%). Wynika to m.in. z faktu, że niezależnie od własnej sytuacji materialnej respondenci są przekonani o ogólnie złym poziomie życia ludzi.

Tabela 10

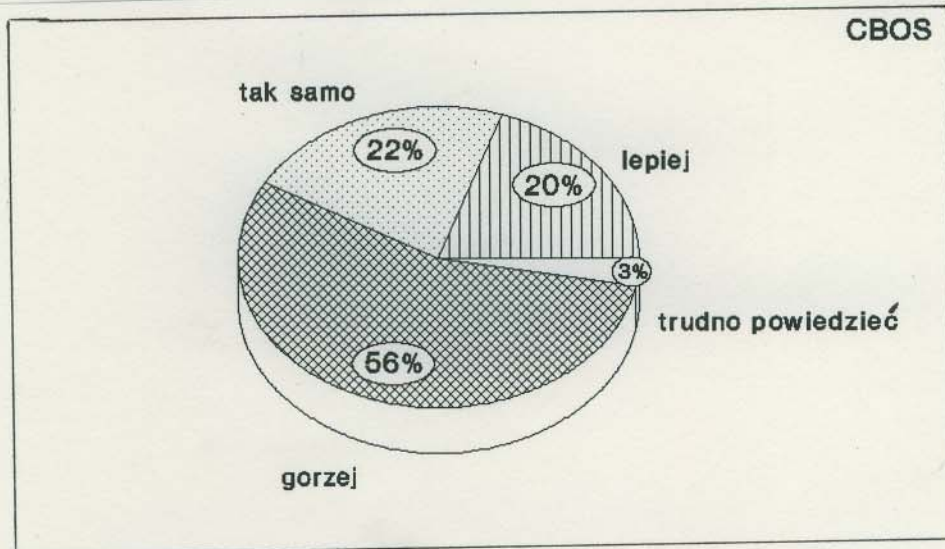
w procentach

Ocena własnych materialnych warunków życia	Wskazania respondentów według terminów badań								
	'91						'92		
	V	VI	VII	IX	X	XI	I	III	V
Dobre	11	10	6	10	8	7	8	11	11
Średnie	49	41	37	40	41	37	43	38	43
Złe	40	49	57	50	51	56	49	51	45

UWAGA: w sondażu z maja '92 r. zamiast kategorii "średnie" wprowadzono kategorię "ani dobre, ani złe".

Ponad połowa respondentów uważa również, że w porównaniu z końcowym okresem rządów Rakowskiego im samym i ich rodzinom obecnie żyje się gorzej. Oceny pozytywne i pośrednie wybrał co piąty badany (rys. 2).

Rys. 2. Procentowy rozkład odpowiedzi na pytanie: Czy w porównaniu z połową 1989 roku (chodzi o końcowy okres rządów Rakowskiego) Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się obecnie:

Badani, którzy najczęściej postrzegają własną obecną sytuację jako lepszą to: ucząca się młodzież (43%), respondenci mający dobre warunki materialne (33%) oraz ankietowani z wyższym wykształceniem (30%). Natomiast pogorszenie sytuacji stwierdzają głównie rolnicy (78%) i respondenci o najniższych dochodach (71%).

Ocena obecnej sytuacji życiowej respondentów i ich rodzin w porównaniu z połową 1989 roku pozostaje w istotnym statystycznie związku z deklarowanymi poglądami politycznymi (choć ten związek jest słaby). Respondenci o poglądach lewicowych częściej niż pozostali badani oceniają swą sytuację jako gorszą, podczas gdy ankietowani o poglądach prawicowych częściej uważają, że jest ona lepsza od poprzedniej. Oceny respondentów deklarujących poglądy centrowe sytuują się pomiędzy tymi dwiema skrajnymi grupami (tab. 11).

Tabela 11

w procentach

Ocena sytuacji życiowej w porównaniu z sytuacją w połowie 1989 roku*	Ogółem	Deklarowane poglądy polityczne			
		Lewica	Centrum	Prawica	Trudno powiedzieć
Lepsza	20	18	21	31	14
Taka sama	22	18	23	22	25
Gorsza	57	64	56	47	60
Ogółem	x	21	26	21	32

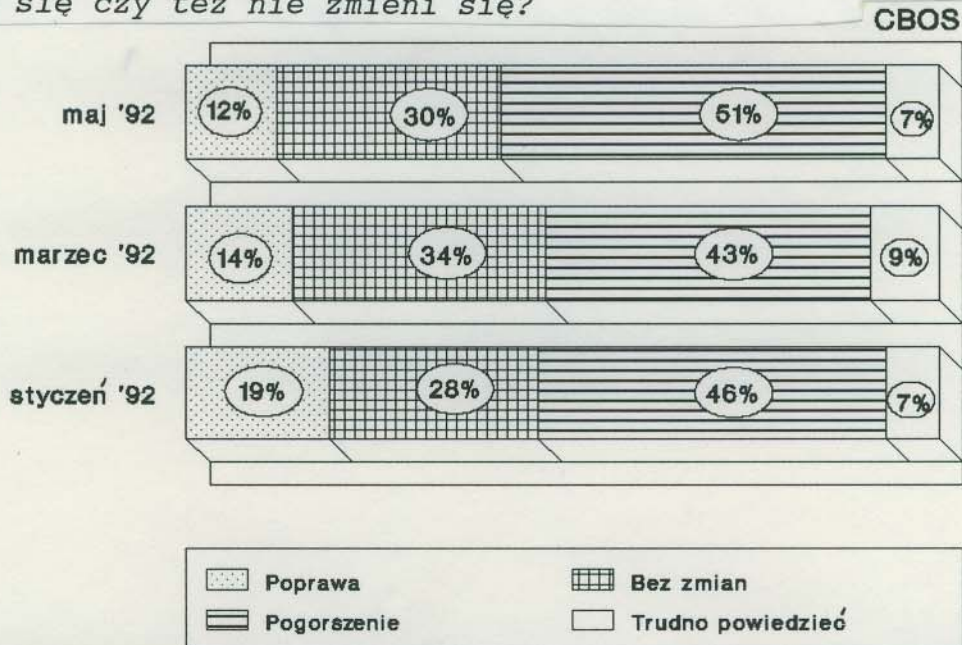
V Cramera=0,11880

* Pominięto wskazania "trudno powiedzieć" (N=1157)

Prognoza sytuacji w Polsce na najbliższy rok

W przewidywaniach co do przyszłości naszego kraju pesymizm nadal przeważa nad optymizmem. Połowa badanych obawia się pogorszenia sytuacji w Polsce w ciągu najbliższego roku, 30% nie przewiduje zmian i tylko 12% wyraża nadzieje na poprawę. W porównaniu z marcem br. nastąpił wzrost prognoz pesymistycznych (o 8 punktów), natomiast nieznacznie zmniejszyła się liczba prognoz optymistycznych (o 2 punkty) oraz przewidywań, że sytuacja nie zmieni się (o 4 punkty) - rys. 3.

Rys. 3. Procentowy rozkład odpowiedzi na pytanie: *Czy spodziewa się Pan(i), że sytuacja w Polsce - ogólnie rzecz biorąc - poprawi się, pogorszy się czy też nie zmieni się?*

Obawy pogorszenia sytuacji w Polsce w ciągu najbliższego roku najczęściej wyrażają bezrobotni (62%) i mieszkańcy miast liczących 100-500 tys. ludności (61%), natomiast 21% respondentów określających własne warunki materialne jako dobre sądzi, że nastąpi poprawa.

Najbardziej pesymistyczne są prognozy dotyczące codziennego życia obywateli. Pogorszenia materialnych warunków życia ludzi spodziewa się 58% ankietowanych. Prawie połowa (44%) badanych przewiduje pogorszenie się sytuacji gospodarczej, a 37% - pogorszenie się sytuacji w zakładzie pracy. Stosunkowo najmniej prognoz pesymistycznych dotyczy sytuacji politycznej (29%).

Nadzieje na poprawę są niewielkie, w żadnej z ocenianych dziedzin prognozy pozytywne nie przekraczają kilkunastu procent. Poprawę sytuacji politycznej przewiduje 16% badanych, sytuacji gospodarczej i w zakładach pracy - po 13%, a poprawę materialnych warunków życia ludzi - 9% ankietowanych (tab. 12-15).

Tabela 12

w procentach

Prognoza sytuacji politycznej	Wskazania respondentów według terminów badań									
	'91							'92		
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	I	III	V
Poprawa	38	38	35	46	39	42	40	24	19	16
Bez zmian	27	20	24	21	24	24	26	41	37	32
Pogorszenie	14	21	20	10	16	14	16	19	24	29
Brak zdania	21	21	21	22	21	20	18	16	20	23

Tabela 13

w procentach

Prognoza sytuacji gospodarczej	Wskazania respondentów według terminów badań									
	'91							'92		
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	I	III	V
Poprawa	38	36	34	40	34	38	38	20	16	13
Bez zmian	24	19	24	19	20	20	22	31	36	30
Pogorszenie	22	30	27	24	29	27	26	39	36	44
Brak zdania	16	15	15	17	17	15	14	9	12	14

Tabela 14

w procentach

Prognoza materialnych warunków życia ludzi	Wskazania respondentów według terminów badań									
	'91							'92		
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	I	III	V
Poprawa	28	26	26	30	27	30	31	10	9	9
Bez zmian	25	23	23	16	18	20	20	24	30	24
Pogorszenie	32	38	38	36	40	38	35	59	53	58
Brak zdania	15	13	13	18	15	12	14	7	8	10

Tabela 15

w procentach

Prognoza sytuacji w zakładzie pracy	Wskazania respondentów według terminów badań		
	I'92	III'92	V'92
Poprawa	15	12	13
Bez zmian	34	28	34
Pogorszenie	39	47	37
Trudno powiedzieć	10	13	15

W porównaniu z marcem br. wzrosła liczba prognoz pesymistycznych dotyczących sytuacji politycznej, gospodarczej i materialnych warunków życia ludzi (po 5-6 punktów), o tyle samo zmalała liczba prognoz przewidujących stabilizację w tych dziedzinach. Zmniejszyła się natomiast liczba respondentów prognozujących pogorszenie się sytuacji w zakładzie pracy (o 10 punktów) i zwiększyła przewidujących stabilność tej sytuacji (o 6 punktów). Odsetek badanych wyrażających prognozy optymistyczne w odniesieniu do materialnych warunków życia ludzi i sytuacji w zakładzie pracy pozostaje bez zmian, zmniejszył się natomiast (o 3 punkty) w odniesieniu do sytuacji politycznej i gospodarczej.

Tabela 16

w procentach

Prognoza zmian w sytuacji życiowej	Wskazania respondentów według terminów badań	
	I'92	V'92
Poprawa	16	12
Brak zmian	33	29
Pogorszenie	33	37
Trudno powiedzieć	18	22

W przewidywaniach dotyczących sytuacji życiowej respondentów i ich rodzin najczęściej (37%) wybierano prognozy pesymistyczne, 29% badanych nie spodziewa się zmian, a tylko 12% sądzi, że ich sytuacja życiowa poprawi się (tab. 16). Warto zwrócić uwagę na stosunkowo wysoki odsetek badanych (22%) nie precyzujących opinii przy prognozowaniu sytuacji życiowej. W porównaniu ze styczniem br. rozkład odpowiedzi zmienił się nieznacznie.

ANEKS

Tabela 1. Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju

(%)

	Dobry	Zły	Trudno powiedzieć	LICZBA OSOB
Ogółem	11	74	15	1191
Płeć				
Mężczyźni	12	74	15	526
Kobiety	11	74	16	664
Wiek				
do 24 lat	9	70	22	93
25-34	11	75	14	230
35-44	10	79	12	294
45-54	10	77	13	176
55-64	14	72	14	175
65 lat i więcej	13	66	21	223
Miejsce zamieszkania				
Wieś	9	76	15	508
Miasto do 20 tys.	9	78	13	116
od 21 do 100 tys.	13	71	16	223
od 101 do 500 tys.	12	73	15	213
501 tys. i więcej mieszk.	14	67	19	131
Region				
Północny	13	76	10	156
Zachodni	7	80	13	121
Środkowo-zachodni	9	80	11	188
Środkowy	10	74	16	188
Wschodni	9	70	21	145
Południowo-wschodni	12	72	15	195
Południowo-zachodni	16	65	19	198
Wykształcenie				
Podstawowe	9	74	16	490
Zasadnicze zawodowe	9	77	14	294
Średnie	13	72	15	313
Wyższe	20	67	13	93
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	19	69	12	81
Poz. pracownicy umysłowi	12	77	10	105
Pracownicy fiz.- umysł.	7	78	15	55
Robotnicy wykwalifikowani	12	73	14	132
Robotnicy niewykwalifik.	3	89	8	66
Rolnicy	7	82	11	94
Prywatni przedsiębiorcy	19	67	14	43
Grupa społ.-zaw. nie prac.				
Renciści i emeryci	12	69	19	411
Uczniowie i studenci	9	65	26	23
Bezrobotni	5	81	14	77
Gospodynie domowe i inni	10	74	16	107
Dochody na jedną osobę				
Do 400 tys. zł	7	81	12	181
401-600	10	75	15	212
601-800	6	78	16	251
801-1000	17	65	18	222
1001-1500	11	75	14	195
Powyżej 1500 tys. zł	21	65	13	107
Ocena war. materialnych				
Złe	8	80	12	543
Średnie	11	71	18	511
Dobre	24	58	18	136
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	18	64	18	129
Raz w tygodniu	10	73	16	683
Kilka razy w roku	8	80	12	280
W ogóle nie uczestniczy	16	71	12	97
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	100	0	0	132
Zły kierunek	0	100	0	878
Trudno powiedzieć	0	0	100	181

Tabela 2. Ogólna ocena sytuacji w kraju: (A) 1 - obecny okres to wstęp do otrząśnięcia się Polski z trudności, 2 - obecny okres to kolejny krok na drodze ku upadkowi Polski (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	LICZBA OSOB
Ogółem	30	50	20	1188
Płeć				
Mężczyźni	31	54	15	526
Kobiety	30	46	24	661
Wiek				
do 24 lat	33	48	18	93
25-34	30	54	16	230
35-44	32	54	15	294
45-54	28	56	16	176
55-64	31	49	20	175
65 lat i więcej	29	36	35	220
Miejsce zamieszkania				
Wieś	26	50	24	506
Miasto do 20 tys.	30	53	17	115
od 21 do 100 tys.	32	50	18	223
od 101 do 500 tys.	33	53	14	213
501 tys. i więcej mieszk.	40	38	21	131
Region				
Północny	33	56	11	156
Zachodni	30	52	18	121
Środkowozachodni	24	58	18	188
Środkowy	34	46	21	188
Wschodni	25	48	28	145
Południowo-wschodni	27	47	25	194
Południowo-zachodni	38	43	18	196
Wykształcenie				
Podstawowe	22	49	28	488
Zasadnicze zawodowe	29	59	13	294
Średnie	39	46	16	313
Wyższe	48	38	14	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	42	44	14	81
Poz. pracownicy umysłowi	34	49	17	105
Pracownicy fiz.- umysł.	27	65	7	55
Robotnicy wykwalifikowani	31	52	17	132
Robotnicy niewykwalifik.	14	67	20	66
Rolnicy	20	59	21	94
Prywatni przedsiębiorcy	56	44	0	43
Grupa społ.-zaw. nie prac.				
Renciści i emeryci	29	44	27	408
Uczniowie i studenci	57	35	9	23
Bezrobotni	23	58	18	77
Gospodynie domowe i inni	29	50	21	107
Dochody na jedną osobę				
Do 400 tys. zł	24	54	22	181
401-600	27	56	17	212
601-800	27	53	20	249
801-1000	30	47	23	222
1001-1500	36	46	17	195
Powyżej 1500 tys. zł	46	36	18	106
Ocena war. materialnych				
Złe	23	58	19	540
Średnie	33	46	22	511
Dobre	51	32	18	136
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	35	38	27	128
Raz w tygodniu	30	50	20	682
Kilka razy w roku	26	58	16	279
W ogóle nie uczestniczy	38	42	20	97
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	73	11	17	131
Zły kierunek	22	60	18	876
Trudno powiedzieć	40	30	30	181

Tabela 3. Ogólna ocena sytuacji w kraju: (B) 1 - wszystkie ważne sprawy w kraju są w dobrych rękach, 2 - nikt obecnie nie panuje nad rozwojem sytuacji w kraju (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	LICZBA OSOB
Ogółem	5	78	18	1188
Płeć				
Mężczyźni	5	80	15	526
Kobiety	5	76	19	661
Wiek				
do 24 lat	5	78	16	93
25-34	4	84	12	230
35-44	3	84	13	294
45-54	6	81	14	176
55-64	6	73	21	175
65 lat i więcej	6	64	30	220
Miejsce zamieszkania				
Wieś	4	75	22	506
Miasto do 20 tys.	3	80	17	115
od 21 do 100 tys.	6	78	17	223
od 101 do 500 tys.	6	84	10	213
501 tys. i więcej mieszk.	5	77	18	131
Region				
Północny	3	84	13	156
Zachodni	2	88	10	121
Środkowozachodni	2	86	12	188
Środkowy	5	74	21	188
Wschodni	5	71	24	145
Południowo-wschodni	6	73	22	194
Południowo-zachodni	9	71	19	196
Wykształcenie				
Podstawowe	5	71	24	488
Zasadnicze zawodowe	5	83	12	294
Średnie	4	81	14	313
Wyższe	4	80	15	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	5	81	14	81
Poz. pracownicy umysłowi	3	86	11	105
Pracownicy fiz.- umysł.	4	85	11	55
Robotnicy wykwalifikowani	6	80	14	132
Robotnicy niewykwalifik.	2	91	8	66
Rolnicy	5	76	19	94
Prywatni przedsiębiorcy	2	86	12	43
Grupa społ.-zaw. nie prac.				
Renciści i emeryci	6	70	24	408
Uczniowie i studenci	9	74	17	23
Bezrobotni	1	86	13	77
Gospodynie domowe i inni	5	75	21	107
Dochody na jedną osobę				
Do 400 tys. zł	3	77	19	181
401-600	5	79	16	212
601-800	2	81	17	249
801-1000	6	75	18	222
1001-1500	9	75	16	195
Powyżej 1500 tys. zł	5	78	17	106
Ocena war. materialnych				
Złe	3	80	17	540
Średnie	5	77	18	511
Dobre	9	72	19	136
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	7	67	26	128
Raz w tygodniu	5	76	20	682
Kilka razy w roku	4	87	9	279
W ogóle nie uczestniczy	5	77	18	97
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	18	53	29	131
Zły kierunek	2	86	12	876
Trudno powiedzieć	8	57	35	181

Tabela 4. Ocena strajku jako drogi walki o poprawę warunków życia (%)

	Słuszna	Niesłuszna	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	44	44	11	1189
Płeć				
Mężczyźni	46	44	10	525
Kobiety	43	45	12	663
Wiek				
do 24 lat	47	44	9	93
25-34	49	41	10	230
35-44	52	38	10	294
45-54	43	46	11	175
55-64	36	52	12	174
65 lat i więcej	35	49	15	223
Miejsce zamieszkania				
Wieś	47	39	14	507
Miasto do 20 tys.	43	43	13	115
od 21 do 100 tys.	47	47	7	223
od 101 do 500 tys.	45	44	11	213
501 tys. i więcej mieszk.	29	62	9	131
Region				
Północny	42	46	12	156
Zachodni	50	38	12	121
Środkowozachodni	51	43	7	188
Środkowy	40	49	11	188
Wschodni	50	37	13	145
Południowo-wschodni	41	44	15	193
Południowo-zachodni	39	51	10	198
Wykształcenie				
Podstawowe	45	41	14	489
Zasadnicze zawodowe	49	41	10	294
Średnie	44	47	9	312
Wyższe	29	62	9	93
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	35	57	9	81
Poz. pracownicy umysłowi	41	49	10	105
Pracownicy fiz.- umysł.	62	25	13	55
Robotnicy wykwalifikowani	57	34	9	132
Robotnicy niewykwalifik.	58	32	11	66
Rolnicy	44	40	16	94
Prywatni przedsiębiorcy	37	60	2	43
Grupa społ.-zaw. nie prac.				
Renciści i emeryci	36	49	15	409
Uczniowie i studenci	48	52	0	23
Bezrobotni	60	32	8	77
Gospodynie domowe i inni	46	45	9	107
Dochody na jedną osobę				
Do 400 tys. zł	52	36	12	180
401-600	52	41	7	212
601-800	47	37	16	251
801-1000	39	50	11	221
1001-1500	36	53	11	195
Powyżej 1500 tys. zł	36	59	6	107
Ocena war. materialnych				
Złe	49	39	12	542
Średnie	43	45	12	510
Dobre	29	65	7	136
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	38	50	13	128
Raz w tygodniu	44	45	12	682
Kilka razy w roku	52	37	11	280
W ogóle nie uczestniczy	37	55	8	97
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	32	61	8	132
Zły kierunek	49	40	11	877
Trudno powiedzieć	29	54	17	180

Tabela 5. Porównanie obecnej sytuacji życiowej respondenta i jego rodziny z sytuacją z połowy 1989 roku (końcowy okres rządów Rakowskiego) (%)

	Lepsza	Taka sama	Gorsza	Trudno powiedzieć	LICZBA OSOB
Ogółem	20	22	56	3	1191
Płeć					
Mężczyźni	21	21	55	2	526
Kobiety	19	22	56	3	664
Wiek					
do 24 lat	29	23	45	3	93
25-34	21	19	58	3	230
35-44	18	18	62	2	294
45-54	15	21	61	2	176
55-64	20	23	55	1	175
65 lat i więcej	20	29	46	5	223
Miejsce zamieszkania					
Wieś	17	21	60	2	508
Miasto do 20 tys.	16	28	54	2	116
od 21 do 100 tys.	24	24	50	2	223
od 101 do 500 tys.	24	20	50	6	213
501 tys. i więcej mieszk.	21	19	57	2	131
Region					
Północny	25	18	56	1	156
Zachodni	19	19	58	4	121
Środkowozachodni	21	27	51	2	188
Środkowy	15	15	67	3	188
Wschodni	17	27	53	3	145
Południowo-wschodni	15	23	60	2	195
Południowo-zachodni	26	23	46	5	198
Wykształcenie					
Podstawowe	19	23	54	3	490
Zasadnicze zawodowe	18	20	60	2	294
Średnie	19	21	58	2	313
Wyższe	30	19	44	6	93
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	27	20	47	6	81
Poz. pracownicy umysłowi	17	23	57	3	105
Pracownicy fiz.- umysł.	16	16	64	4	55
Robotnicy wykwalifikowani	17	21	61	2	132
Robotnicy niewykwalifik.	20	15	64	2	66
Rolnicy	11	12	78	0	94
Prywatni przedsiębiorcy	23	35	37	5	43
Grupa społ.-zaw. nie prac.					
Renciści i emeryci	20	28	48	3	411
Uczniowie i studenci	43	26	30	0	23
Bezrobotni	19	21	58	1	77
Gospodynie domowe i inni	21	13	64	2	107
Dochody na jedną osobę					
Do 400 tys. zł	13	14	71	3	181
401-600	19	16	64	1	212
601-800	17	20	61	2	251
801-1000	25	28	44	3	222
1001-1500	20	28	48	4	195
Powyżej 1500 tys. zł	28	29	39	4	107
Ocena war. materialnych					
Złe	14	14	70	1	543
Średnie	22	27	47	4	511
Dobre	33	33	32	2	136
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	20	24	52	4	129
Raz w tygodniu	19	23	55	3	683
Kilka razy w roku	18	17	62	3	280
W ogóle nie uczestniczy	28	26	45	1	97
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	31	27	40	2	132
Zły kierunek	18	19	61	2	878
Trudno powiedzieć	19	34	43	5	181

Tabela 6. Prognoza ogólnej sytuacji w kraju w ciągu najbliższego roku (%)

	Poprawa	Bez zmian	Pogorszenie	Trudno powiedzieć	LICZBA OSOB
Ogółem	12	30	51	7	1191
Płeć					
Mężczyźni	12	29	54	6	526
Kobiety	13	31	48	8	664
Wiek					
do 24 lat	9	35	47	9	93
25-34	10	35	51	4	230
35-44	10	31	55	4	294
45-54	10	33	49	7	176
55-64	17	26	51	6	175
65 lat i więcej	17	23	46	14	223
Miejsce zamieszkania					
Wies	12	32	47	9	508
Miasto do 20 tys.	16	32	45	7	116
od 21 do 100 tys.	12	28	54	5	223
od 101 do 500 tys.	10	24	61	5	213
501 tys. i więcej mieszk.	15	34	45	6	131
Region					
Północny	13	26	53	8	156
Zachodni	16	26	54	5	121
Środkowozachodni	10	33	54	3	188
Środkowy	13	30	53	4	188
Wschodni	11	35	42	12	145
Południowo-wschodni	12	28	50	10	195
Południowo-zachodni	12	32	48	8	198
Wykształcenie					
Podstawowe	13	29	48	11	490
Zasadnicze zawodowe	12	32	53	4	294
Średnie	10	32	53	4	313
Wyższe	18	27	49	5	93
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	15	28	49	7	81
Poz. pracownicy umysłowi	8	33	55	4	105
Pracownicy fiz.- umysł.	7	35	56	2	55
Robotnicy wykwalifikowani	11	33	52	5	132
Robotnicy niewykwalifik.	12	26	59	3	66
Rolnicy	9	30	57	4	94
Prywatni przedsiębiorcy	12	33	51	5	43
Grupa społ.-zaw. nie prac.					
Renciści i emeryci	16	27	45	11	411
Uczniowie i studenci	4	61	30	4	23
Bezrobotni	5	30	62	3	77
Gospodynie domowe i inni	12	28	49	11	107
Dochody na jedną osobę					
Do 400 tys. zł	10	30	54	6	181
401-600	11	34	48	7	212
601-800	13	26	52	9	251
801-1000	14	27	50	9	222
1001-1500	13	32	51	4	195
Powyżej 1500 tys. zł	15	35	46	5	107
Ocena war. materialnych					
Złe	10	27	56	7	543
Średnie	13	34	46	7	511
Dobre	21	27	46	5	136
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	21	26	43	10	129
Raz w tygodniu	12	33	48	6	683
Kilka razy w roku	9	25	60	7	280
W ogóle nie uczestniczy	10	30	52	8	97
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	37	36	19	8	132
Zły kierunek	7	28	60	5	878
Trudno powiedzieć	18	38	27	17	181